

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—
Poštno-čkovni rač. 10.693.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cena inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrtni strani Din 500.—, 1/2 strani
Din 250.—, 1/4 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Kanclerstvo Adolfa Hitlerja.

Ena se njemu je želja spolnila, nemški da je kancler postal: tako bi mogli s spremembo znane slovenske pesmi reči o Hitlerju. V ponedeljek, 30. januarja, ob 1. uri popoldne je nemški državni predsednik Hindenburg imenoval Ad. Hitlerja za državnega kanclerja ter mu dal nalogo, naj sestavi vlado narodne sloge. Hitlerjeva vlada, ki je bila kmalu sestavljena, se ne more imenovati vlada narodne združitve, ker v njej manjka najvažnejša nemška stranka, ki ima največje zasluge za ureditev razmer v povojni Nemčiji, to je katoliški centrum. Stvarni so bili razlogi, ki so nagnili centrum, da ni sledil povabilu za vstop v vladu. Hitler namreč ni dal potrebnih jamstev, da bo izpolnil pogoje centra, ki so naslednji: vladati bi moral strogo ustavno, varovati socialno zavarovanje in delavske pravice tarifnih pogodb ter nadaljevati agrarno reformo na račun pruskih veleposestev. Zato centrum ni mogel in ni hotel vstopiti v Hitlerjevo vladu, katero tvorijo poleg Hitlerjevih narodnih socialistov nemški nacionalci z voditeljem Hugenbergom na čelu in stahlhelmovci (nemški čeladarji). Ker ta vlada nima večine v državnem zboru, je z dovoljenjem državnega predsednika Hindenburga potom zasilne odredbe razpustila nemški državni zbor ter določila nove volitve za dan 5. marca.

V sredo, 1. februarja, ob 10. uri zvečer, je Hitler po radiu razglasil program svoje vlade. V njem ni nič novega in nič takšnega, kar bi ne bilo že znano iz narodno-socialističnega programa in delovanja. Glavna nota tega programa je znana nemškonacionalna melodija o nesrečni usodi Nemčije od novembra 1918, o zapostavljanju Nemčije in njeni borbi za enakopravnost z drugimi državami. Pozitivna je napoved dveh velikih štiriletnih gospodarskih načrtov. Prva štiriletna naj odpravi brezposelnost in iztrga delavca osiromašenju ter naj kmeta reši proletarizacije. V drugi štiriletni pa se bode izvršila preosnova

države, dežel in občin v upravnem in davčnem oziru ter graditev nove nemške kulture. Najstrožji boj se napoveduje komunizmu. Maksizem (socializem socialne demokracije), tako je rekel Hitler, je v 14 letih Nemčijo razkrojil, boljševizem bi pa jo v enem letu uničil. V zunanje-političnem oziru je bil Hitlerjev proglas prav skop na besedah. Omenil je samo namero njegove vlade, da bo delala za ojačenje miru, niti ene besedice pa ni povedal o tisti točki narodno-socialističnega programa, ki zahteva revizijo mirovnihih pogodb.

Hitlerjevo kanclerstvo je vzbudilo mladostno-povzdignjeno navdušenje v vrstah narodnih socialistov, ki so ta izredni dogodek proslavili s prekipevalnimi čustvi, z gorečimi bakljami v rokah. Take bakljade so bile prirejene po Berlinu in drugih mestih Nemčije, in tudi na Dunaju. »Deutsche Zeitung« v Celju je priredila Hitlerju nekako duhovno bakljado, pišoč v svoji številki dne 2. februarja med drugim: »Uresničila se je za nemški narod ta velikan-skost, da je po katastrofalno-nesrečnih letih mnogo-zaželjeni mož iz naroda, ki ga je visoko dvignilo zaupanje in vroči življenjski upi pozitivnega dela ljudstva, vzel krmilo države v svojo mladostno-krepko, pogumno in čisto roko. Še nikdar se ni mogla nobena nemška vlada nasloniti na tako plamtečo narodno zavest ljudstva kakor ta, ki je izšla iz največjega nemškega ljudskega pokreta v zgodovini.«

Nemški celjski list še pripominja tole: »V resnici zanimiv bi bil odgovor na vprašanje, kakšno stališče bo Jugoslavija zavzela napram kanclerstvu A. Hitlerja.« Mi lahko nudimo celjskemu nemškemu listu kot odgovor to zanimivost, namreč: stvarno presojanje Hitlerjevega dela brez vsakih nepotrebnih čustev nestvarnih antipatij in prekipevalnih simpatij. Drevo se oceni po sadu, vrednost kakšne vlade pa po njenih delih.

===

Madžarska vlada je pooblašena od parlamenta, da po svoji volji proglašča obsedno stanje radi komunističnih podpihovanj.

Razmerje med delavskimi strankami in Hitlerjevimi narodnimi socialisti v Nemčiji je v očigled novim volitvam, ki bodo dne 5. marca t. l., skrajno napeto. Celo francoske komunistične organizacije pozivajo francoske delavce, naj pri-

skočijo na pomoč nemškemu delavstvu, ki je pod Hitlerjevo vladu ogroženo. Da pa bodo za bodoče v Nemčiji prepričeni krvavi spopadi in politični umori in da se izogne država krvavemu volilnemu boju, se bodo določile hude kazni za politične krvave zagreške. Skoraj gotovo bodo upeljali izredna sodišča, ker so njihove razsodbe takoj pravomočne in je predvidena smrtna kazen za težke slučaje.

Nova francoska vlada pod predsedstvom Daladierja se je predstavila dne 3. februarja parlamentu s posebno izjavo. Socijalisti bodo podpirali vladu, a kljub tej podpori prerokujejo Daladierju zelo kratko vladno življenje. Že zdaj raznašajo v javnost vest, da bode prevzel francosko vladu Tardieu, ki bo združil zmerne osebnosti republikanske sredine in začel nacijsko politiko.

Na španskem sta podala ostavko oba socijalistična ministra.

Novoizvoljeni ameriški predsednik Roosevelt je bil slovesno proglašen kot štiriletni vladar Združenih držav dne 4. februarja. Listo svojih ministrov bo Roosevelt obelodanil 2. marca.

Japonci bodo pričeli v Džeholu v najkrajšem času ofenzivo proti Kitajcem. Ni še gotovo, ali bo za slučaj posrečene-ga boja Japonska zasedla Peking ali Tienzin.

PO SVETU
KATOLIŠKEM

Framasonstvo. Slobodni zidarji, ki hočejo, kakor je označeno v njihovem imenu, zgraditi človeško družbo brez Boga in cerkve ter proti Bogu in cerkvi, razvijajo po raznih državah živahno delovanje. Njih cilj je popolna odcepitev posameznega človeka, ljudstva in države od Boga in verskih načel. Ta svoj namen uresničujejo v Mehiki, kjer so se zvezali s socialisti, da morejo s pomočjo delavskih svobodomislecev tlačiti svobodo katoliške Cerkve. V Španiji uveljavljajo svoja brezbožna in protiverska načela s pomočjo radikalnih socialistov. Odkar je v Franciji na vladi levica, se je ojačila tudi tamkaj framsonska samozavest in dejavnost. Na zborovanju domoljubne mladine v Parizu dne 24. januarja so govorniki ugotovili, da pride v senatu na 6 senatorjev 4 framasonov. Levica, sestavljena iz radikalov, radikalnih socialistov in socialistov, prejema povelja od framasonstva. Framasonska loža je orga-

IZ RAZNIH DRŽAV

Radi komunistične propagande je bilo proglašeno v Romuniji trodnevno obsedno stanje nad romunsko prestolico Bukarešto, in nad mestoma Ploesti in Jasy.

izirana tudi v naši državi. Njena ost je obrnjena zlasti proti katoliški Cerkvi. Tudi v Sloveniji so ljudje, ki so framašonskega mišljenja. Liberalni in naprednjaški listi v naši ožji domovini pišejo v framašonskem duhu ter se trudijo s tem duhom inficirati zlasti mladino.

Katoličani v Berlinu. Glavno mesto Nemčije ima velik obseg ter leži v popolnoma protestantskem okolju. V mestu je okoli 400.000 katoličanov, t. j. 10. del prebivalstva. Ker so katoličani razkropljeni po obsežnem mestnem ozemlju in njegovi okolici, jih je težko v celoti zajeti v katoliška društva. Katoliški voditelji, duhovniki in laiki, se mnogo trudijo, da pridejo do posameznega katoliškega človeka vsaj s katoliškim časnikom, ker ne morejo s katoliškim društvom. Poleg katoliških političnih dnevnikov, tednikov in mesečnikov, ki vsi zastopajo stališče katoliškega centra (politične stranke nemških katoličanov), so tudi dnevnik ter tednik versko-prosvetne smeri. Berlinski škof izdaje vsak teden nedeljski list v 60.000 iztisov. Jako je tudi razširjen list organiziranih katoliških delavcev »Osrečnem življenju«. Berlinski katoličani se torej v popolni meri zavedajo dolžnosti, ki jih imajo katoličani do katoliških listov in časopisov.

Katoliška mladina v Poljski je lepo organizirana. Nedavno se je vršilo v Poznanju zborovanje vrhovnega odbora Zveze poljske katoliške mladine. Predsednik poljske republike je poslal katoliški mladini priručnik brzojavni pozdrav. Zveza katoliške mladine je razširjena po celi poljski državi ter tvori s številom članov in zlasti s svojo delavnostjo najboljšo organizacijo v okviru Katoliške akcije. Katoliška Cerkev v Poljski se more brezpogojno zanesti na organizirano katoliško mladino. Ta zveza šteje 600 mladinskih društev in skupin z 230.000 članov. Zveza je razdeljena na 29 škofijskih tajništav, ki imajo skupno centralo. Število članov raste od leta do leta. Poljska nas uči s svojim zgledom, da je za katoliško mladino mesto samo v katoliških organizacijah. Le dejavni katolicizem zagotavlja katoliški mladini pravo vzgojo in izobrazbo.

Čehoslovaški svobodomisleci proti Cerkvi. Soc. demokratje mislijo, da morajo z meščanskimi liberalci tekmovali v takozvanem svobodoumju. Sedaj je v Čehoslovaški prosvetni minister dr. Derer, član social-demokratske stranke. Njegov namen je, kakor sledi iz njegove izjave, dane novinarjem, odstraniti ves vpliv katoliške Cerkve na vzgojo šolske mladine. Izvršitvi tega namena naj bi služili šolski sveti po raznih pokrajinah, iz katerih bi kajpada bili izključeni zastopniki Cerkve in v katerih bi komandirali sami puncirani svobodomisleci. Dr. Dererju tudi niso po godu zasebne verske šole v Slovaški in Podkarpatski Rusiji, ki naj bi se ukini. So še tudi druge točke svobodomiselnega programa, ki naj bi se postopno izvršile, kakor vpeljava prisilnega civilnega zakona, odstranitev križa iz sodnih dvoran, popolna laizacija (posvetnjačenje) šole itd. Proti tem nakanam so se dvignili vsi zavedni kato-

ličani, ki se nahajajo v raznih političnih strankah: v čehoslovaški ljudski, v slovaški ljudski ter v nemški in madžarski krščansko-socialni stranki. Vršili so se že veliki protestni shodi proti svob. lomiselnim nakanam v Pragi in drugih velikih mestih. Tej skupni fronti se je moral umakniti dr. Derer, ki je izjavil, da ni tako hudo mislil, kakor so njegove besede tolmačili. Katoličani v Čehoslovaški pa bodo budno ostali na braniku za svoje verske svetinje, ki so narodu, osobito mladini, v največjo korist.

Cerkve zapirajo. Pregarjanje katoliške Cerkve v Mehiki ni prenehalo, marveč se nadaljuje. Ko je sv. Oče razmere, v katerih živi in trpi katoliška Cerkev v Mehiki, v posebni okrožnici pojasnil celemu svetu, so mehiški framašoni, liberalci in socialisti, še bolj pobesneli. V svojem srdi se hočejo maščevati na duhovnikih, katerim se morajo vzeti dotacije (plače, nagrade), kar jih še ponekod dobivajo od države. Zapreti bi se tudi morale vse cerkve, da se nikdar ne bi mogel v teh cerkvah slišati glas, ki bi obsodil protiversko postopanje sedanje mehiške vlade. Predsednik mehiške republike je dal v mehiškem zveznem okrožju kot odgovor na papeževo okrožnico zapreti 5 cerkev, policija pa pridno zapira duhovnike. Med zaprtimi duhovniki je tudi neki duhovnik, kateremu se očita, da je vzgajal mladino nekega sirotišča po verskih načelih. Vzgoja mladine po verskih načelih pa je v očeh mehiških liberalcev in socialistov velik protidržavni zločin.

Katoliška vladarica v južni Afriki umrla. V južni Afriki in sicer v Basuto-deželi, je pred nekaj časom umrla kraljica Veronika Ma Bereng, soproga velikega poglavarja te dežele, kjer prebivajo Basuto-črnci. Pred 25 leti je s svojim soprogom prestopila v katoliško vero ter se dala krstiti. Bila je od takrat pa do svoje smrti vnet in pobožna katoličanka, ki je imela navado, da je vsako nedeljo in vsak praznik prejela sv. zakramente. Ko je v svoji bolezn čutila, da se ji smrt bliža, je pozvala duhovnika, ki jo je previdel s svetotajstvi ter ji podelil papežev blagoslov. Ob postelji umirajoče soproge je klečal kralj ter sam molil molitve za umirajočo. Pogreba so se udeležili misijonarji in pettisočglava množica, večinoma sami katoličani. Ljudstvo bo svoje pobožno kraljico, ki je imela vedno odprte roke za siromake, ohranilo v hvaležnem spominu.

M. D.:

Kmetijski stan v stiski. — Številke govore!

(Dopis iz laškega okraja.)

Da je naše kmetijstvo zadnja tri leta vsled padca cen vsem kmetijskim pridelkom, katere pridelujemo slovenski kmetje za izvoz v inozemstvo ali pa za prodajo v tuzemstvu, v silni stiski, ali kakor pravimo s tujo besedo: v krizi, o tem menda ni nobenega dvoma. Napredno gospodarjenje zadnjih desetletij kakor tudi dejstvo, da so nam strokov-

njaki priporočali, da se kmetje oprimejo tiste gospodarske panoge, koje pridelki se po najboljši ceni prodajo in se tudi v hribovitih legah da uspešno gojiti, je bil vzrok, da smo se kmetje laškega okraja prizadevali zboljšati predvsem našo govedorejo. Priznati moramo, da je naš kmet primerno svojemu stanu še lahko shajal, dokler je imela živina kolikor toliko povoljno ceno. Saj v tistih letih nismo na kmetih poznali rubeža. Kmetje so odplačevali davke še pred plačilnim rokom. Tudi posestva niso šla na boben. Ta doba je trajala približno 25 let. Od leta 1905 do 1. 1930 nismo v našem okraju poznali posebne kmetijske zadolžitve. V tej dobi je imela živina še kolikor toliko primerno ceno.

Naj navedem nekaj števil, iz katerih je razvidno, kako padajo dohodki kmeta iz govedoreje. V letu 1930 se je na nakladalnih postajah Laško in Zidani most naložilo za izvoz v Avstrijo 175, za izvoz v Italijo 275 in za v Ljubljano 405 glav goveje živine, večinoma volov, težkih čez 6 q komad. Povprečna cena je bila v letu 1930 900 Din za 1 mtc žive teže. Torej je znašala vrednost izvožene živine 4.617.000 Din. — V letu 1931 se je na zgoraj omenjenih postajah naložilo za izvoz v Italijo 505 goved in v Ljubljano 236 komadov. Težo zopet lahko računamo isto, namreč 6 mtc za posamezno glavo; cena pa je padla od 900 Din prejšnjega leta na okroglo 500 Din za mtc. Vrednost v letu 1931 izvožene živine cenimo po zgornjem ključu na 2.223.000 Din. — V letu 1932 se je iz zgoraj omenjenih postaj izvozilo v Italijo 238 glav, v Ljubljano pa 137, skupaj 375 glav, v zgoraj označeni teži pa je padla cena na okroglo 400 Din za mtc, kar znese skupno vrednost 900.000 Din. Vidimo torej, da so iz te najvažnejše kmetijske panoge padli dohodki za čez 80%. Poraba mesa pri domačih mesarjih v letu 1930 in 1931 ni sicer mnogo padla, pač pa v letu 1932, ko so bili naši kmetje, deloma ker ni bilo kupcev, deloma pa vsled suše prisiljeni klati doma, posebno živino slabše vrste.

Temu primerno pa niso padle cene potrebščinam, katere mora kmet kupovati. Navajam samo nekaj primerov. Leta 1913 je bil 1 kg vola žive teže približno 70 vinarjev, 1 m druka po 40 vinarjev, toda po sedanji ceni, če računamo žive teže 1 kg vola 4 Din, 1 m druka 12 Din, vidimo, da je kmet leta 1913 za 1 kg vola lahko kupil poldrugi meter druka, a danes mora dati za isto množino 4—5 kg vola žive teže. Isto je pri čevljih. Za 13 kg žive volavske teže si je lahko kupil močne čevlje za 10 kron. Danes je treba, ako računamo čevlje 150 Din, dati za en par čevljev izkupiček od 40 kg žive volavske teže. Naj te številke zadostujejo. Jasno je, da pri sklepanju trgovinskih pogodb niso bili dovolj upoštevani kmetje. To vidimo sedaj, ko se pri izpremenjenih denarnih razmerah cene uvoznim predmetom dvigajo, cena živini pa je — enako nizka.

„Slov. Gospodar“ stane:

celoletno 32 Din,
polletno 16 Din,
četrtletno 9 Din.